

УДК 81'1:27-725-46

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2024-15.3>

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ МОВЛЕННЕВОГО СТИЛЮ В РЕЛІГІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Гулик Юрій Володимирович

аспірант кафедри прикладної лінгвістики

Національного університету "Львівська політехніка"

вул. Степана Бандери 30, Львів, Україна

<https://orcid.org/0009-0000-8030-1409>

Статистичний підхід до вивчення еволюції мовленнєвого стилю релігійних текстів та його впливу на релігійну комунікацію дозволяє виявити ключові аспекти, що впливають на ефективність проповідування та розуміння релігійних принципів. Дослідження пастирських послань Андрея Шептицького показало, що найбільш ефективними є інформувальна, стверджувальна та оцінювальна стратегії. Інформувальна стратегія, яка включає тактики пояснення та апеляції до сакральних текстів, сприяє зрозумілому викладу релігійних доктрин. Стверджувальна стратегія використовує апеляції до досвіду пастви та особистого досвіду проповідника для підкріплення релігійних догматів та створення довіри. Оцінювальна стратегія, що реалізується через порівняння та контрастування, допомагає слухачам краще розуміти відмінності між бажаною і небажаною поведінкою. Кількісний аналіз виявив, що тактика пояснення є найчастіше використовуваною, що підкреслює її важливість для ефективної комунікації. Використання цих стратегій дозволяє проповідникам досягати високого рівня комунікаційного впливу, забезпечуючи глибоке розуміння релігійних текстів та сприяючи формуванню у слухачів певних релігійних цінностей та поведінкових моделей. Подальші дослідження можуть зосередитися на вивченні культурних та історичних контекстів, які впливають на еволюцію мовленнєвого стилю, а також на аналізі сучасних релігійних текстів для визначення ефективності комунікаційних стратегій у сучасному контексті.

Ключові слова: статистичний підхід, еволюція мовленнєвого стилю, релігійна комунікація, пастирські послання, пояснювальна стратегія, оцінювальна стратегія, Андрей Шептицький, кількісний аналіз, релігійний дискурс.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Вивчення еволюції мовленнєвого стилю є важливим завданням у лінгвістиці, особливо в контексті релігійної комунікації. Релігійні тексти мають значний вплив на духовне життя суспільства, і їхній стиль може суттєво змінюватися під впливом історичних, соціальних та культурних чинників.

Використання статистичного підходу дозволяє аналізувати зміни в мовному стилі з більшою точністю та об'єктивністю, надаючи можливість виділити ключові тенденції та закономірності. Це має значення не тільки для розуміння історичних процесів, але й для сучасної практики проповідування та виховання. Оцінка змін у стилі та структурі релігійних текстів може сприяти вдосконаленню комунікаційних стратегій у релігійних організаціях, що впливає на ефективність передачі релігійного змісту та його сприйняття аудиторією.

Крім того, аналіз мовленнєвого стилю релігійних текстів дозволяє виявити вплив різних періодів та історичних подій на мовну практику, що є важливим для глибшого розуміння культурного та духовного розвитку суспільства.

Таким чином, дослідження еволюції мовленнєвого стилю релігійних текстів є актуальним та необхідним для покращення комунікації та підвищення рівня духовної освіченості населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні десятиліття характеризуються зростаючим інтересом до кількісних методів у лінгвістиці. Дослідження В. В. Пасічника, Ю. М. Щербини, В. А. Висоцької та Т. В. Шестакевича у сфері математичної лінгвістики стали значним внеском у розвиток цієї галузі. Вони також досліджували теоретичні та прикладні проблеми структурно-математичної лінгвістики, що сприяло подальшому розвитку кількісних методів аналізу мовних даних.

Інші важливі дослідження включають роботу Г. Альтмана, який розглядав моду та істину в лінгвістиці, а також дослідження М. Петрушкевича щодо релігійних комунікацій як об'єкта впливу масової культури. Роботи Альтмана і Петрушкевича заклали основу для сучасних підходів до кількісного аналізу мовних змін, зокрема у контексті релігійних текстів.

Також варто згадати праці Шептицького, які надають глибокий аналіз пастирських послань та релігійної комунікації в історичному контексті.

сті. Дослідження Дубіеля та Халві щодо конверсаційних стратегій та їх впливу на пошукову продуктивність, а також роботу Лезер про релігійну мову та критичний дискурс-аналіз також зробили вагомий внесок у розуміння взаємозв'язку між мовою та релігією.

Проте, незважаючи на значні досягнення у цій галузі, залишається ряд невирішених питань. Наприклад, необхідність більш детального аналізу впливу еволюції мовленнєвого стилю на сприйняття релігійних текстів різними соціальними групами, а також впливу культурних та історичних контекстів на ці зміни. Означена стаття присвячується саме цим невирішеним питанням, зосереджуючись на аналізі статистичних даних для виявлення закономірностей у зміні мовленнєвого стилю релігійних текстів та їх впливу на релігійну комунікацію.

Метою даної статті є дослідження еволюції мовленнєвого стилю релігійних текстів на основі статистичного підходу та оцінка його впливу на ефективність релігійної комунікації.

Новизна дослідження полягає в комплексному застосуванні статистичних методів для аналізу еволюції мовленнєвого стилю релігійних текстів, зокрема пастирських послань Андрея Шептицького. Попри існуючі дослідження у сфері математичної лінгвістики, детальний аналіз впливу історичних і культурних чинників на стиль релігійних текстів та їх сприйняття різними соціальними групами залишається недостатньо вивченим. Унікальність підходу полягає в поєднанні ручного вичитування текстів з автоматизованим лінгвістичним аналізом, що дозволяє виявити закономірності у зміні мовленнєвого стилю та оцінити їх вплив на релігійну комунікацію. Це дослідження не лише збагачує теоретичні аспекти лінгвістики, але й надає практичні рекомендації для вдосконалення сучасних релігійних комунікаційних стратегій.

Основними завданнями статті є: розгляд ключових дискурсивних стратегій, які використовуються у пастирських посланнях Андрея Шептицького; визначення частотності та ефективності різних тактик у межах цих стратегій; виявлення основних чинників, що впливають на зрозумілість та прийняття релігійних доктрин аудиторією; а також оцінка можливостей застосування статистичного аналізу для вдосконалення сучасних релігійних комунікаційних практик.

Виклад основного матеріалу дослідження
Інформувальна стратегія та тактики впливу

Дані для цього дослідження збиралися вручну через вчитку та розмітку текстів пас-

тирських послань Андрея Шептицького. Кожне послання було детально проаналізовано, виділено ключові стратегії та тактики впливу, які використовував проповідник. Крім ручної вчитки, існують також інші методи збору таких даних, як автоматизований текстовий аналіз за допомогою програмного забезпечення для лінгвістичного аналізу, що дозволяє визначити частотність вживання певних лексичних одиниць, синтаксичних конструкцій та комунікативних стратегій.

Статистичний підхід до вивчення еволюції мовленнєвого стилю релігійних текстів також включає аналіз інформувальної стратегії, яка є важливою для передачі знань і релігійних принципів. Інформувальна стратегія – це «послідовність інтенцій, зорієнтованих на інформування людини, повідомлення їй знань і думок про світ» (Перебийніс, 2000). У пастирських посланнях Андрея Шептицького ця стратегія визначається метою проповідницького виступу – роз'яснити слухачам суть релігійного віровчення, зміст слів Учителя, принципи релігійної моралі тощо. До комунікативних тактик цієї стратегії належать роз'яснення, дефініція і наратив.

Успішна реалізація інформувальної стратегії залежить здебільшого від рівня освітньої підготовки адресата, його світогляду та знань як теологічних, так і історичних. Ступінь глибини сприйняття адресатом послання варіюється залежно від його інтелектуального базису (Dubiel & Halvey, 2020). У деяких випадках необхідно донести інформацію до реципієнта у розгорнутому або, навпаки, у лаконічному вигляді. Проповідник удається до використання інформувальної стратегії для надання повної картини якогось явища. Особливо це стосується частини послань, яка йде за переказом євангельського фрагмента, коли проповідник пояснює, наприклад, застарілі слова, особливості світосприйняття давніх іудеїв та християн, їхні традиції, історичні умови життя тощо: «Ізраїльтяни мали таку святу скриню, зроблену з золота, в котру ховали ті дві камінні таблиці, що на них були списані заповіді Божі і всякі інші свої святощі. Заким Соломон виставив жидам перший храм, то ту золоту скриню ховали вони в шкірянім шатрі, а коли було конче потреба, то перевозили її з місця на місце.» (Шептицький, А. 2007)

Проповідник може ознайомити паству з новозавітними та старозавітними подіями та сюжетами, даючи посилання на авторитетні для вірянина джерела, використовуючи тактику апеляції до сакральних текстів: «Оповім

Вам приклад, як то святі, ще в Старому Завіті, тримались непохитно своєї віри і радо віддавали життя за віру, хоч Христа-Спасителя ще не знали, а тільки жили надією на Його прихід. За часів царя Антіоха, що хотів відтягнути жидів від віри Мойсея, трапилося, що сімох братів Макавейських wraz із їхньою матір'ю вкинули до в'язниці за те, що не хотіли їсти забороне-ного законом м'яса...» (Шептицький, А. 2007)

Митрополит наводить цитати з Нового Завіту, щоби показати, що наука Ісуса Христа не лише не стоїть на перешкоді старанням про дочасні блага, а навпаки – допомагає досягати добробуту, позаяк учить працьовитості, ощадності і взаємодопомоги .

Під час реалізації інформувальної стратегії найчастіше використовують тактику пояснення. Наприклад: «Поясню Вам цю річ ось яким порівнянням. Скарб заслуг Христа і святих у Христовій Церкві – то наче якийсь святий банк або якась свята скриня, повна духовного золота та срібла. Ключі від цього банку, від тієї скрині має той, що є господарем в Церкві, то значить Голова Церкви, Святіший отець. Бо святий Петро дістав від Христа ключі Божого царства, а ті ключі переходять донині у його наслідників – Римських папів.» (Шептицький, А. 2007)

У межах інформувальної стратегії тактику пояснення використовують частіше (84%), ніж тактику апеляції до сакральних текстів (16%). Це свідчить про те, що мета проповідника – максимально донести до слухача зрозумілу інформацію, використовуючи відомі їм контексти і поняття. Використання тактики пояснення також дозволяє проповідникам встановлювати більш тісний контакт з аудиторією, що сприяє ефективнішій комунікації .

Стверджувальна стратегія та тактики впливу

Стверджувальна стратегія проявляє себе, коли необхідно подати основні догмати, непо-рушні аксіоми церковного буття. Вона вико-ристовується за допомогою тактик апеляції до Священного Писання, власного досвіду або досвіду святих отців, що є незаперечним аргу-ментом для віруючої людини (Leather, N. 2010).

Проповідник не тільки розкриває зміст Свя-того Письма, а й закликає жити за законами християнського віровчення. Існує значна кіль-кість способів впливу на слухача з метою спону-кання його до якого-небудь вчинку: заклик, застереження, звертання до совісті, поперед-ження, залякування. Причини використання різних методів впливу на адресата полягають у відмінності у віці, освіті, ступені поінформо-

ваності в питаннях релігійного знання, соціаль-ного статусу реципієнтів.

Стверджувальна стратегія реалізується за допомогою :

– *Тактика апеляції до досвіду пастви:* «Противно, чоловік лінивий, до праці тяжкий буде тягарем і для родини, і цілої громади; не лишень масток змарнує, але через лінивство стане з часом неспроможним до праці, бо за лінивством ввіходить в його душу всяка гниль і всяка нечистота моральна.» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до людського досвіду:* для наочної демонстрації досвіду покоління проповідник може використовувати приказки та прислів'я: «Як тривога – то до Бога!» (Шеп-тицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до емоційного досвіду:* коли проповідник нагадує про страждання людини, життєві негаразди, звертається до досвіду смерті близьких, станів смутку, жалю, узагальнюючи це ствердженням, що світ несе біль, бо сам лежить у злі: «А люди йдуть до них по зараду у всіх своїх клопотах та труднос-тях, за ліком у хоробах та й питають їх за свою долю.» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до власного досвіду проповідника:* «Я був свідком ревної праці наших духовних отців і пізнав Ваше прив'язанне до них. Я бачив церковці і каплички, побудовані лептами та трудом убогих людей – убогих на майно, та багатих у ласку Божу! Я пізнав між Вами вчених людей, які не тільки що не стида-ються нашої святої віри, а навпаки – ще й гор-дяться нею!» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до норми:* «Уважайте за святий обов'язок в неділі і свята бути на Службі Божій, сповідатися і причащатися принаймні в часі пасхальному, письм, противних віри, не читати.» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до конкретних істо-ричних даних:* наприклад, коли йдеться про існування певної історичної особи та її життя: «Коли Мойсей провадив жидів через пустиню і коли Бог за їх гріхи зіслав на них люті змії, котрих вкушення було смертельне, Мойсей, на Божий розказ, дав їм такий лік.» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика апеляції до Бога:* «Христос Себе самого світлом називає: Я єсмь світлом світу; хто вступає в Мої сліди, не буде ходити в тем-ноті, але буде мати світло життя (Йо. 8, 12). Називає Себе правдою: Я єсмь дорогою, прав-дою і життям (Йо. 14, 6). В науці Своїй від-кликується до любові правди: Кожний, хто іде правдою, слухає Мого голосу. Він, в кінці, най-

важніший хосен Своєї науки, свободу, приписує правді. (Йо. 18, 37).» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика читання думок*: як мирянина, так і констатація лінії мислення звичайної людини: «І не дивно, що ото всьо не питають, бо, як звикло, молоді – недосвідчені. Перечитали в книжках та й думають, що Бог знає, як красний лад. А як би оно в житті виглядало, того не знають.» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика заперечення*: коли проповідник унеможливує для людини певний розвиток подій: «Ніхто зі смертельних людей не бачив ще Бога таким, яким Він є сам у собі. Бога ніхто не бачив ніде! (Йо. 1, 18).» (Шептицький, А. 2007)

– *Тактика ведення діалогу*: «Коли риби попросить, чи подасть змію, а коли яйця попросить, чи дасть скорпію? Коли ми, будучи злими, уміємо добрі дари давати нашим дітям, скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! (Мт. 7,11).» (Шептицький, А. 2007)

– *Контрастивна тактика*: коли проповідник використовує контрарні антоніми, стилістичні та контекстуальні синоніми, лексичні повтори та паралельні синтаксичні конструкції: «Або чи то може бути хвиля, котра переминає без враження, коли в святий день Пасхи сам той великий учитель виходить на проповідальницю в нашій церкві і серед глибокої тишини забирає голос?» (Шептицький, А. 2007)

– *Стверджувальна тактика*: коли проповідник наголошує на тому, що без Божої волі нічого у світі не трапляється: «В Божих руках наша доля; без Божої волі і волос з голови не спаде. В Бозі наша надія і наша сила.» (Шептицький, А. 2007)

В окремих випадках академічний стиль риторики проповідника змушує його роз'яснювати певні аспекти послань для їх правильного розуміння слухачами. Пояснювальна стратегія є однією з ключових у релігійному дискурсі, оскільки завдання проповідника полягає у роз'ясненні та формуванні в аудиторії певної системи цінностей. (Pawlak M.,2018).

Проповідник найчастіше використовує стратегію пояснення для викладення основної мети прослуханого фрагмента Євангельського читання: «Слухайте, браття мої возлюблені, чи ж Бог не вибрав убогих цього світу і не учинив їх багатими в вірі і наслідниками царства, котре обіцяв тим, що Його люблять?» (Шептицький, А. 2007)

Причиново-наслідковий зв'язок між явищами або подіями характерний для пояснювальної стратегії: «Визнаючи владу установою від Бога, повинуються їй «зі страхом і трепе-

том, у простоті серця, як Христа, не про око (лише) служачи, щоб подобатися людям, але як слуги Христові, сповняючи волю Божу від серця, служачи з доброю волею, як Господу, а не людям!» (Еф. 6, 5-7)». Інколи проповідник прямо каже про неможливість пояснення подій чи усвідомлення релігійних догматів через обмеженість можливостей людської природи: «Був би конечно священиком, жадібним на гріш, а такий майже неможливо, щоб не став підлим наймитом, – не може бути священиком, а буде ремісником.» (Шептицький, А. 2007)

Пояснювальна стратегія також реалізується за такими схемами:

– *«Питання – відповідь»*: «Як же ж Ви думаєте, браття? Чи дістався той чоловік до Божого царства? Чи осягнув спасіння? Умер без святої сповіді, без священика, без «Маслосвяття» (Єлеопомазання), а гріхів мав без числа й міри!»; «Спільна молитва у важливіших хвилинах життя, перед подорожжю, перед початком якогось важливого діла – чи ж то не давній християнський звичай? Люди, котрі вірять, без Божої ласки не можуть нічого доброго зробити.» (Шептицький, А. 2007)

– *«Пояснення + цитата з Писання»*: «Знаю, що до тих, які мають в собі любов, відносяться слова Христа Спасителя: «Нагорода буде ваша велика, і будете синами Вишнього!» (Лк. 6, 35); «Любов є жертволюбива, солодка, згідлива, довго терпить і милосердиться. «Любов... не завидує й не чваниться;.. не є користолубна,.. не задумує зла, не тішиться неправдою, а тішиться правдою. Все зносить (і) всьому вірить;.. все любить й не підозріває;.. всього надіється (і) все перетерпить». (1 Кор. 13, 4-7);» (Шептицький, А. 2007)

– Послання відрізняються застосуванням бінарних опозицій, які є найбільш зрозумілими для релігійної аудиторії. Бінарна опозиція понять «Добро – Зло» пронизує весь дискурс церковно-релігійної комунікації (Перебийніс, 2000). У всіх посланнях реалізується цей базовий принцип, побудований на різних варіантах бінарних опозицій, на зразок: істина / брехня; правда / неправда; свої / чужі; життя / смерть / воскресіння; земля / небо; святий / грішний; чистий / нечистий; від Бога / від Диявола та ін. Це зумовлює різку поляризацію персонажів оповідань, їх якостей. Наприклад: «Дальше дає священик християнське життя, коли відпускає гріх у святій сповіді, бо гріх – це смерть душі, а розрешення в святій сповіді вертає чоловікові Божу ласку, то є життя.» (Шептицький, А. 2007)

Кількісне відношення тактик пояснювальної стратегії

Для кількісного аналізу були зібрані дані з різних пастирських послань, проаналізовано частотність використання кожної з тактик пояснювальної стратегії та побудовано діаграму, яка демонструє їх співвідношення.

Оцінювальна стратегія та тактики впливу

Оцінювальна стратегія виконує важливу роль у пастирських посланнях, оскільки метою будь-якого зразка релігійного дискурсу є оцінка певних явищ, представлення власної шкали життєвих цінностей та орієнтирів, необхідних для спасіння душі. Оцінювальна дискурсивна стратегія реалізується у вигляді двох тактик: тактики негативної та позитивної оцінки подій і поведінки. Ці обидві тактики спрямовані на формування у реципієнтів певного сценарію соціальної взаємодії, що схвалюється релігійним суспільством. У реалізації комунікативної стратегії оцінки проповідник виступає як авторитетна особа, як агент релігійного дискурсу, який має право на схвалення або осуд будь-яких дій соціуму. Проповідник дає свою оцінку способом розв'язання проблеми, пояснюючи ситуацію, характеризуючи її. При цьому він показує помилки, неможливість правильно вирішити ситуацію і пропонує єдино правильне з погляду християнства розв'язання проблеми (Pawlak M., 2018).

Оцінювальна дискурсивна стратегія часто реалізується за допомогою контрастивної тактики. Проповідник вдається до контрастивного опису небесного та земного, святості та гріха, життя та смерті, раю та пекла: «Я би хотів обтерти всі сльози з очей тих, що плачуть; потішити кожного, що сумує; скріпити кожного, що

слабий; уздоровити.» Тактика порівняння використовується для компаративного зіставлення норм, традицій сьогодення та минулих століть: «Тепер настали, мої милі браття, такі часи, що ми, християни, мусимо голосно і одверто признаватися до науки Ісуса Христа! Бо чимраз більше на світі таких людей, що Христа відрікаються». Проповідник також указує на те, що подібні перешкоди виникали і у святих, але контрастує різницю між мужністю, терпеливістю, християнським смиренням останніх та негідними вчинками людей нині: «А Свята Марія Єгипетська, коли зі своїх тяжких гріхів на вернулася до Господа Бога, покинула світ і людей і, щоб ліпше покутувати, замешкала в дикій пустині, де проживала вже аж до самої смерті, серед молитов та самобичувань, серед голоду й холоду, живлячись самими тільки корінцями!.. І кожний із нас має перед Господом Богом обов'язок покутувати, т[о] зн[ачить] сплачувати ці довги.»

У межах оцінювальної стратегії тактику порівняння використовують частіше (80%), ніж контрастивну тактику (20%). Це свідчить про те, що проповідники надають перевагу порівнянню, оскільки воно дозволяє слухачам більш чітко бачити відмінності між бажаною і небажаною поведінкою, що сприяє кращому розумінню і засвоєнню релігійних цінностей.

Кількісне відношення загальних стратегій

Аналіз реалізації загальних стратегій встановив ключові функції стратегій, основні тактики їх реалізації, а також лексичні прийоми, синтаксичні схеми, до яких традиційно звертається проповідник. Сім загальних стратегій

Рис. 1. Кількісне відношення тактик пояснювальної стратегії

реалізуються у пастирських посланнях Андрея Шептицького за допомогою відповідних тактик: пояснення, узагальнення, опису запланованих дій, прохання дозволу, заборони, апеляції (до Бога, сакральних текстів, емоційного досвіду, власного досвіду проповідника, норми, узагальнених даних, історичних фактів тощо), критики, ведення діалогу, звертання, заклику, викликання емоційних переживань, читання думок, повтору, нагадування, уточнення, паралелізації, ідентифікації, прямого та непрямого спонукання, наведення прикладу, зближення, умовляння, застереження, несхвалення, заклику до оцінки, констатації.

Таким чином, статистичний аналіз виявив, що стратегії нарації, інформування та оцінювання є найбільш частотними та ефективними у пастирських посланнях Андрея Шептицького. Використання різних тактик у межах цих стратегій дозволяє проповідникам досягати високого рівня комунікаційного впливу, забезпечуючи глибоке розуміння релігійних текстів та сприяючи формуванню у слухачів певних релігійних цінностей та поведінкових моделей. Це підкреслює важливість застосування кількісних методів для аналізу еволюції мовленнєвого стилю та його впливу на релігійну комунікацію.

Висновки з дослідження і перспективи подальших пошуків у даному науковому напрямку. Дослідження статистичного підходу до вивчення еволюції мовленнєвого стилю та його впливу на релігійну комунікацію виявило кілька важливих аспектів. Аналіз пастирських послань Андрея Шептицького показав, що інформувальні, стверджувальні та оцінювальні

стратегії є найбільш частотними та ефективними у релігійному дискурсі. Використання різних тактик у межах цих стратегій, таких як пояснення, апеляція до сакральних текстів, апеляція до досвіду, порівняння та контрастування, дозволяє проповідникам досягати високого рівня комунікаційного впливу, забезпечуючи глибоке розуміння релігійних текстів та сприяючи формуванню у слухачів певних релігійних цінностей та поведінкових моделей.

Виявлено, що тактика пояснення є найбільш ефективною в інформувальній стратегії, що підкреслює важливість зрозумілого та доступного викладу релігійних принципів для аудиторії. Стверджувальна стратегія, яка використовує апеляцію до досвіду пастви, людського досвіду та власного досвіду проповідника, є важливою для підкріплення релігійних догматів та створення довіри між проповідником та слухачами. Оцінювальна стратегія, що часто реалізується через порівняння та контрастування, допомагає слухачам чітко бачити відмінності між бажаною і небажаною поведінкою, що сприяє кращому розумінню і засвоєнню релігійних цінностей.

Подальші дослідження у цьому науковому напрямку можуть зосередитися на більш детальному аналізі впливу еволюції мовленнєвого стилю на сприйняття релігійних текстів різними соціальними групами, а також на вивченні культурних та історичних контекстів, які впливають на ці зміни. Також перспективним є застосування кількісних методів до аналізу сучасних релігійних текстів з метою визначення ефективності різних комунікаційних стратегій у сучасному контексті. Це

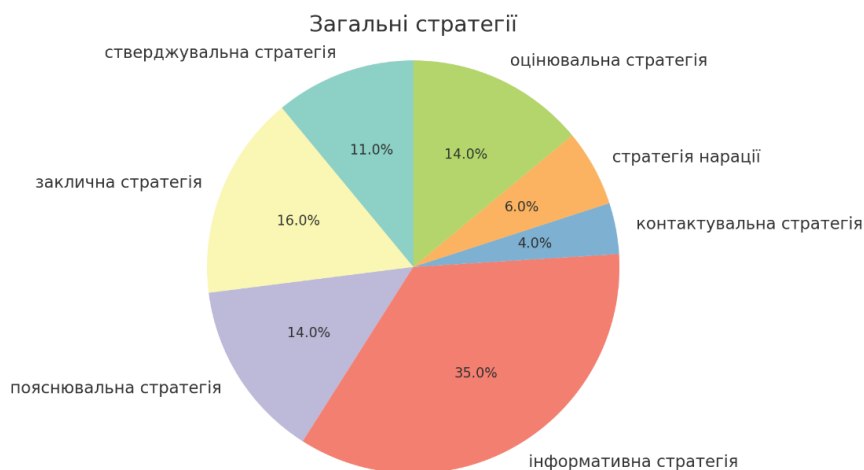

Рис. 2. Кількісне відношення загальних стратегій

дозволить не тільки краще зрозуміти історичні процеси еволюції мовленнєвого стилю, але й вдосконалити сучасні практики проповіду-

вання та виховання, підвищуючи ефективність релігійної комунікації та зміцнюючи зв'язок з аудиторією.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альтман Г. Мода та істина в лінгвістиці. Проблеми квантитативної лінгвістики. Чернівці: Рута, 2005. С. 3-11.
2. Перебийніс В. С. Математична лінгвістика. Українська мова: Енциклопедія. редкол.: В. М. Русанівський та ін. Київ: Українська енциклопедія, 2000. С. 302-287.
3. Пасічник, В. В., Щербина, Ю. М., Висоцька, В. А., Шестакевич, Т. В.. Математична лінгвістика. [Книга 1. Квантитативна лінгвістика] : [Навчальний посібник]. Львів: «Повий світ -2000», 2012. 359 с.
4. Петрушкевич М. Релігійні комунікації як об'єкт впливу масової культури: український контекст : автореф. дис. ... д-ра філософії в галузі філософії : 09.00.11. Острого, 2019. 22 с. URL: https://www.oa.edu.ua/doc/dis/petruchkevich_avto.pdf (дата звернення: 25.05.2024).
5. Шептицький А. Пастирські послання 1899 – 1918. Митрополит Андрей Шептицький. pp. Т. 1. Львів: АРТОС, 2007. с. 1014.
6. Dubiel M., Halvey M. Conversational strategies : impact on search performance in a goal-oriented task - CORE. CORE – Aggregating the world's open access research papers. URL: https://core.ac.uk/outputs/288395503/?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1 (date of access: 06.06.2024).
7. Leather N. Religious Language and Critical Discourse Analysis: Ideology and Identity in Christian Discourse Today (Religions and Discourse, V. 5). USA: Peter Lang Pub Inc, 2010. 319 с.
8. Pawlak M. Investigating the use of speaking strategies in the performance of two communicative tasks: The importance of communicative goal. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 2018, 8(2): 269-291.
9. Sinclair, J, Coulthard M. "Towards an analysis of discourse." *Advances in spoken discourse analysis*. Routledge, 2013. 1-34.
10. Chimombo M., Roseberry R. L. *The power of discourse: An introduction to discourse analysis*. Routledge, 2013.

REFERENCES

1. Altman, G. (2005). Moda ta istina v lnhvistytsi [Fashion and truth in linguistics]. Problemy kvantytatyvnoi lnhvistyky, 3-11. Chernivtsi: Ruta [in Ukrainian].
2. Perebyinis, V. S. (2000). Matematychna lnhvistyka [Mathematical linguistics]. *Ukrainska mova: Entsyklopediia* (V. M. Rusanivskiy et al., Eds.). Kyiv: Ukrainska entsyklopediia, 302-287 [in Ukrainian].
3. Pasichnyk, V. V., Shcherbyna, Yu. M., Vysotska, V. A., & Shestakevych, T. V. (2012). Mathematical linguistics. [Book 1. Quantitative linguistics]: [Textbook]. Lviv: "Novy Svit-2000", 359 p. [in Ukrainian].
4. Petrushkevych, M. (2019). Relihiini komunikatsii yak ob'iekt vplyvu masovoi kultury: ukrainskyi kontekst: avtoref. dys. ... d-ra filosofii v haluzi filosofii: 09.00.11 [Religious communications as an object of influence of mass culture: Ukrainian context: Abstract of the dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in Philosophy: 09.00.11]. Ostroh. URL: https://www.oa.edu.ua/doc/dis/petruchkevich_avto.pdf (data zvernennia: 25.05.2024) [in Ukrainian].
5. Sheptytskyi, A. (2007). Pastyrski poslannia 1899 – 1918 [Pastoral messages 1899 – 1918]. Mytropolyt Andrii Sheptytskyi (Vol. 1, p. 1014). Lviv: ARTOS [in Ukrainian].
6. Dubiel, M., & Halvey, M. (2020). *Conversational strategies : impact on search performance in a goal-oriented task - CORE*. CORE – Aggregating the world's open access research papers. https://core.ac.uk/outputs/288395503/?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1
7. Leather, N. (2010). Religious Language and Critical Discourse Analysis: Ideology and Identity in Christian Discourse Today (Religions and Discourse, Vol. 5). USA: Peter Lang Pub Inc.
8. Pawlak, M. (2018). Investigating the use of speaking strategies in the performance of two communicative tasks: The importance of communicative goal. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 8(2), 269-291.
9. Chimombo, M., & Roseberry, R. L. (2013). *The power of discourse: An introduction to discourse analysis*. Routledge.
10. Sinclair, J., & Coulthard, M. (2013). Towards an analysis of discourse. In *Advances in spoken discourse analysis* (pp. 1-34). Routledge.

STATISTICAL STUDY OF THE EVOLUTION OF SPEECH STYLE IN RELIGIOUS COMMUNICATION

Hulyk Yurii Volodymyrovych

Postgraduate Student at the Department of Applied Linguistics

Lviv Polytechnic National University

30, Stepan Bandera Str, Lviv, Ukraine

A statistical approach to studying the evolution of the speech style of religious texts and its impact on religious communication reveals key aspects that influence the effectiveness of preaching and understanding religious principles. Research on the pastoral letters of Andrey Sheptytsky has shown that the most effective strategies are informative, assertive, and evaluative. The informative strategy, which includes tactics of explanation and appeals to sacred texts, facilitates a clear presentation of religious doctrines. The assertive strategy uses appeals to the congregation's experience and the preacher's personal experience to reinforce religious dogmas and build trust. The evaluative strategy, implemented through comparison and contrast, helps listeners better understand the differences between desirable and undesirable behaviors. Quantitative analysis revealed that the tactic of explanation is the most frequently used, underscoring its importance for effective communication. The use of these strategies allows preachers to achieve a high level of communicative impact, ensuring a deep understanding of religious texts and promoting the formation of certain religious values and behavioral models among listeners. Further research may focus on studying the cultural and historical contexts that influence the evolution of speech style, as well as analyzing contemporary religious texts to determine the effectiveness of communication strategies in the modern context.

Keywords: *statistical approach, language style evolution, religious communication, pastoral letters, explanatory strategy, evaluative strategy, Andrey Sheptytsky, quantitative analysis, religious discourse.*